

Zaključki strokovnega posveta

KAKŠNO JAVNO MREŽO POTREBUJEMO V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH?

Na strokovnem posvetu, ki je potekal 13. 11. 2015 v prostorih SVIZ v Ljubljani, smo z udeleženci odgovarjali na krovni vprašanji Zakaj je potrebna nova sistemska ureditev izobraževanja odraslih v državi in Kakšno javno mrežo potrebujemo v izobraževanju odraslih?

Prisotni so bili soglasni, da je izobraževanje odraslih enako kot ostala področja vzgoje in izobraževanja izjemno pomembno za vsako lokalno okolje v Sloveniji, urejeno financiranje izobraževanja odraslih pa zagotovi za kontinuirano ponudbo izobraževanja za odrasle prebivalce Slovenije. Zdajšnji način financiranja (po razpisih in iz integralnega proračuna z zamikom cele izobraževalne sezone) tega ne omogoča, ravno tako ne omogoča normalnega poslovanja javnih zavodov.

S posvetom smo prispevali k uresničenju naslednjih ciljev:

- zbrati mnenja in stališča ključnih akterjev in deležnikov do oblikovanja javne mreže v izobraževanju odraslih,
- zbrati predloge za oblikovanje posameznih elementov javne mreže,
- opozoriti na odprta vprašanja in iskati odgovore nanje,
- poudariti pomen partnerskega sodelovanja pri reševanju skupnih vprašanj in
- ugotoviti, na katerih področjih lahko s skupnim delom prispevamo k hitrejši pripravi predloga javne mreže v izobraževanju odraslih v Sloveniji.

Posvet je potekal po principu svetovne kavarne. Na okrogli mizi, ki jo je vodila dr. Andreja Barle Lakota, so gostje Olga Drofenik, mag. Andrej Sotošek, Jelka Godec, dr. Sonja Kump in mag. Maja Radinovič Hajdič skupaj z udeleženci razmišljali o:

- družbenih in ekonomskih spremembah, ki so se zgodile po sprejetju Zakona o izobraževanju odraslih leta 1996 in zaradi katerih v izobraževanju odraslih potrebujemo novo sistemske ureditev (večja družbena neenakost in povečanje deleža prebivalstva, ki živi na ali pod pragom revščine povzroči nastanek ranljivih ciljnih skupin; dvig števila in deleža brezposelnih; padec BDP; strukturna neskladja na trgu dela; demografske spremembe – starajoča se družba; podaljševanje delovne dobe; potreba po medgeneracijskem prenosu znanj in sodelovanju; slabo razvite temeljne

kompetence pri odraslih; nastajanje novih temeljnih kompetenc; mladi izobraženi odrasli brez perspektive...);

- pričakovanih gibanjih in usposabljanjih za soočanje in obvladovanje migracij, sprejemanje večkulturnosti, drugačnosti vseh vrst ...;
- tistem delu javne službe v izobraževanju odraslih, ki ga lahko izvajajo ljudske univerze kot že uveljavljena izobraževalna središča z dolgoletno tradicijo, dobrim poznavanjem lokalnega okolja, izkušnjami in vzpostavljeno mrežo partnerjev.

V posameznih omizjih so udeleženci v nadaljevanju posveta predstavili svoje mnenje, pa tudi vprašanja o:

- programih, ki naj jih javna mreža zagotavlja odraslim,
- zagotavljanju informiranja in svetovanja za odrasle ter postopkov ugotavljanja in vrednotenja neformalno pridobljenega znanja v javni mreži,
- zagotavljanju podpornih dejavnosti učečim se odraslim,
- definiranju in financiranju javnega interesa v izobraževanju odraslih (razmejitve med Letnim programom izobraževanja odraslih, javno mrežo in razpisi) ter
- merilih za financiranje javne mreže.

OMIZJE: PROGRAMI V JAVNI MREŽI

Omizje se je ukvarjalo z vprašanjem **katere programe naj država financira v javni mreži.**

Sklepne ugotovitve omizja

Potrebno je financirati programe, ki:

- spodbujajo angažiranost prebivalstva in skrb za socialni in kulturni kapital, ki pripomore k bolj kakovostnemu življenju in sodelovanju v lokalni skupnosti;
- so namenjeni ranljivim ciljnim skupinam (Romi, starejši, migranti, podeželje...)
- zagotavljajo medgeneracijsko sodelovanje;
- omogočajo pridobivanje strokovnih kompetenc (NPK) in
- usposablajo za izvajanje lokalnih tradicionalnih obrti.

OMIZJE: ZAGOTAVLJANJE PODPORNIH DEJAVNOSTI UČEČIM SE ODRASLIM

Omizje je razpravljalo o **vlogi in vsebini podpornih dejavnosti v javni mreži.**

Sklepne ugotovitve omizja

Vloga podpornih dejavnosti je povečevanje vključenosti in uspešnosti odraslih v izobraževanju, še posebej pripadnikov ranljivih ciljnih skupin. Zato je potrebno zagotoviti stabilno financiranje izvajanja podpornih dejavnosti.

Podporne dejavnosti potrebne za doseg ciljev Resolucije o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji 2013 - 2020 (ReNPIO 13-20):

- promocija,
- informiranje,
- motiviranje in animiranje,
- svetovanje udeležencem v programih,
- samostojno učenje, katerega koncept je potreben prenove,
- karierno svetovanje,
- učna pomoč,
- ugotavljanje in vrednotenje neformalno pridobljenih znanj,
- podpora migrantom pri vključevanju v novo okolje,
- spodbujanje prostovoljstva,
- kakovost,
- razvoj.

Navedene podporne dejavnosti morajo biti enakomerno dostopne vsem odraslim prebivalcem.

Izpostavljene so bile potrebe po:

- usposabljanju kadrov, ki izvajajo podporne dejavnost, s čimer bo zagotovljena kakovost vseh izvajalcev podpornih dejavnosti v javni mreži,
- nadzoru izvajalcev in
- jasnih merilih za vrednotenje doseženih kazalnikov.

Gostje so kot podporno dejavnost navedli tudi svetovanje po modelu ISIO, vendar se pri tem omizju s svetovanjem po tem modelu nismo ukvarjali, ker mu je bilo namenjeno posebno omizje.

OMIZJE: ZAGOTAVLJANJE INFORMIRANJA IN SVETOVANJA ZA ODRASLE TER POSTOPKOV UGOTAVLJANA IN VREDNOTENJA NEFORMALNO PRIDOBLENEGA ZNANJA V JAVNI MREŽI

Na omizju so udeleženci razpravljali o **organizaciji in razmestitvi informiranja in svetovanja v javni mreži**.

Sklepne ugotovitve omizja

Večina udeležencev se je zavzemala za naslednji model organiziranosti dejavnosti informiranja in svetovanja:

- Informiranje in svetovanje odraslim naj bo organizirano **regijsko** z enim nosilcem dejavnosti v regiji. Dejavnost naj bo organizirana po uveljavljenem in preizkušenem modelu ISIO vključno z dislokacijami, mobilno službo,... V izvedbo informiranja in svetovanja se v regiji vključijo še partnerske organizacije (ljudske univerze, srednje šole, drugi izvajalci glede na specifične potrebe regije), ki izvajajo informiranje in svetovanje v ožjem teritorialnem okolju in za specifične vsebine.

Drugi del udeležencev pa se je zavzemal za novo organiziranost dejavnosti informiranja in svetovanja:

- Predlagajo, da se dejavnost razmesti po kriteriju **enega svetovalnega središča na 50.000 prebivalcev** in ne regijsko. Dejavnost pa izvajajo vse ljudske univerze, v obsegu ki je odvisen od števila prebivalcev, ki ga pokrivajo.

OMIZJE: DEFINIRANJE IN FINANCIRANJE JAVNEGA INTERESA V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH (RAZMEJITVE MED LETNIM PROGRAMOM IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH (LPIO), JAVNO MREŽO IN RAZPISI).

Na omizju so udeleženci razpravljali o **definiciji javne službe in javnega interesa ter financiranju le tega.**

Spodaj navedene sklepne ugotovitve odražajo prevladujoče mišljenja udeležencev skupine, je pa potrebno dodati, da so se posamezna mnenja pogosto močno razhajala. Izrazito je bilo opaziti, da udeleženci niso enotni v terminologiji in da težko razmišljajo o uveljavljenih in poznanih mehanizmih financiranja kot učinkovitih, ker v praksi ne delujejo.

- LPIO ni primeren način trajnega in zanesljivega financiranja, prav tako ne ReNPIO, saj se ne uresničuje dosledno.
- Trajno financiranje so udeleženci opredelili kot: glavarina, dvanajstina, koncesijska pogodba... in navajali podobne mehanizme, ki izvajalcu zagotavljajo tekoče in kontinuirano financiranje, pa tudi puščajo možnost načrtovanja, razvoja ter skrb za kakovost.
- Udeleženci so identificirali tri glavna vsebinska področja javne službe v izobraževanju odraslih: splošno izobraževanje, podporne dejavnosti in dvig kompetenc.
- Država mora zagotoviti 100% financiranje splošnega in državljanskega izobraževanja ter dostopnost do podpornih dejavnosti v izobraževanju odraslih, ki pa so 100% financirane le za ranljive ciljne skupine.
- Usposabljanje in izobraževanje za pridobitev temeljnih kompetenc mora biti 100% financirano s strani države, medtem ko morata pridobivanje poklicnih kompetenc sofinancirati udeleženec in delodajalec.

OMIZJE: MERILA ZA FINANCIRANJE JAVNE MREŽE

Večina udeležencev omizja je menila, da:

- morajo predstavljati izhodišče za financiranje normativi, ki izhajajo iz dejavnosti,
- je potrebno določiti kriterije, standarde kakovosti ..., financer pa mora preverjati kakovost izvedbe,
- mora biti financiranje izvajalcev stabilno, delovna mesta pa sistemizirana,
- naj država program, ki ga bo izvajalcem naročila, financira 100% (stroški dela organizatorjev in izvajalcev ter vodstveno-tehničnih delavcev, direktni programski stroški, tekoči materialni stroški (neposredni, posredni),
- ni realno pričakovati sofinanciranja programov v javni mreži s strani občin,
- naj se izvajalce razmesti po ključu števila prebivalcev (predlogi: 30.000, 50.000, 75.000),
- je treba v mreži ohraniti vse ljudske univerze,
- obsega programska podoba javne mreže v določenem okolju npr. s 75.000 prebivalci letno 35 programov splošnega neformalnega izobraževanja v trajanju po 50 ur (vključno z IKT), 40 ur tedensko odprto SSU, 20-25 ur tedensko učna pomoč (predlog).
- morajo biti izvajalcem zagotovljeni osnovni prostorski pogoji.

Posamezna mnenja so bila:

- izvajalci v javni mreži morajo del sredstev za izvajanje programa zagotoviti sami,
- zagotovi naj se financiranje po modelu glavarine in avtonomijo javnega zavoda, da sam določi programsko shemo na letni ravni in pridobi soglasje države.

5

Zaključke posveta so pripravile:

Marjeta Gašperšič

Lili Štefanič

Mateja Šmid

mag. Brigita Kruder

mag. Maja Radinovič Hajdič

mag. Maja Radinovič Hajdič
Združenje izobraževalnih in
Svetovalnih središč Slovenije

Ljubljana, 23. november 2015